

SELETUSKIRI

haridus- ja teadusministri määruse „Struktuuritoetuse andmise tingimused täiskasvanute võtmepädevuste arendamiseks“ juurde

I Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) § 14 alusel. Määrusega kavandatud tegevused panustavad Eesti elukestva õppe strateegia (edaspidi EÕS) strateegilise eesmärgi 5 - võrdsed võimalused elukestvas õppes osalemiseks - elluviimisesse.

EÕS-i Täiskasvanuhariduse programmis kavandatud Euroopa Sotsiaalfondist rahastatavaid meetmeid rakendatakse haridus- ja teadusministri toetuse andmise tingimuste (TAT) käskkirjaga „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ (kinnitatud 8. juuni 2015) ja kahe avatud vooru ehk TAT määrusega. Tegevuse „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ keskmes on täiskasvanute üldharidusõppe paindlikkuse suurendamine, täienduskoolituse pakkumine täiskasvanute erialaste oskuste arendamiseks ja parandamiseks, elukestva õppe populariseerimine ning piirkondliku tasandi koostöö täiskasvanuhariduse osapoolte vahel eesmärgiga tuua õppe juurde madalamate oskusega inimesi ning neid gruppe, kes seni elukestvas õppes vähe osalenud.

Avatud vooru määrustest üks aitab ellu viia EÕS-i täiskasvanuhariduse programmi meetet *1.2. Madala haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine põhi- ja üldkeskharidusõppesse* (väljatöötamisel) ja selle kaudu rahastatakse vastavaid tegevusi kooli tasandi. Käesolev avatud vooru määrus on kavandatud EÕS-i „täiskasvanuhariduse programmi meetme *2.1. Täiskasvanutele kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse ja ümberõppe pakkumine kutse- ja erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks ning võtmepädevuste arendamiseks ja õpivalmiduse suurendamiseks* elluviimiseks, et rahastada võtmepädevuste arendamisele ja õpivalmiduse suurendamisele suunatud koolitusi erinevates regioonides.

Käesolevas seletuskirjas selgitatakse tegevuste tausta ja vajalikkust, kirjeldatakse tegevusi, mille alusel toetust antakse, ning abikõlblikkuse tingimusi.

Määruse ja seletuskirja eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse osakonna juhataja Terje Haidak (73 50 247; terje.haidak@hm.ee), peaekspert Kairi Solmann (73 50 209; kairi.solmann@hm.ee); peaekspert Aino Haller (73 50 201; aino.haller@hm.ee), Haridus- ja Teadusministeeriumi tõukefondide osakonna rakendusjuht Reelika Luhtaru (73 50 279; reelika.luhtaru@hm.ee) ja tõukefondide osakonna asejuhataja Kristjan Sahtel (73 54 064; kristjan.sahtel@hm.ee).

II Tegevuse taust, vajalikkuse põhjendus

Täiskasvanuhariduse keskseks valupunktiks on kujunenud madalama konkurentsivõimega (keskharidusega või sellest madalama haridustasemega, aegunud kvalifikatsiooniga, eri- või kutsealase ettevalmistuseta) täiskasvanute suur osakaal tööturul. Viimane majanduskriis tõi välja riikide konkurentsivõime küsimuse, kus üheks peamiseks võtmeks on valmisolek muuta majandus teadmispõhisemaks, mis võimaldaks teha globaalsel turul keerukamaid ja tasuvamaid töid. Selle saavutamisel on kesksel kohal inimeste oskused, valmisolek juurde ja ümber õppida ning paindlik tööturg, mis on avatud eri vanuses inimestele. Erialase täiendus- ja ümberõppe kõrval on vajalik arendada ka täiskasvanud elanikkonna elukestva õppe võtmepädevusi. Statistikaameti 2010. aasta uuringus on ettevõtjad oma organisatsiooni arengu tagamiseks töötajate tööpetsiifiliste teadmiste ja oskuste kõrval toonud võrdväärse tähtsusega

välja mitmesuguseid üldoskusi nagu meeskonnatöö oskus, probleemi lahendamise oskus, üldised IT oskused, võõrkeelteoskus jm (Täiskasvanute koolitus ettevõtetes, 2010). Spetsiifiliste erialaoskuste kõrval erialaüleste- ja võtmeoskuste arendamine tagab täiskasvanutele võimaluse paindlikumaks liikumiseks tööturul.

Infoühiskonna areng on toonud kaasa olukorra, et kui kümme aastat tagasi kasutas eesti elanikest arvatult 56%, siis 2011. aastaks oli vastav näitaja tõusnud 78%-ni (EL27 vastavad näitajad olid 55% ja 75%). Internetikasutajate osakaal kasvas Eestis samas ajavahemikus 53%-lt 77%-ni ja EL27s 47%-lt 73%-ni (Eurostat). Täiskasvanute oskuste uuringu PIAAC¹ andmed näitavad samas, et

- » 30% Eesti täiskasvanutest ei lahendanud ülesandeid arvutis.
- » 13% Eesti täiskasvanutest ei tule toime ka väga lihtsat IKT kasutust nõudvate ülesannetega.
- » 16% Eesti täiskasvanutest puudub valmisolek ülesannete lahendamiseks tehnoloogiarikkas keskkonnas.

Eestis olid PIAAC uuringus osalenutest arvutis vastamisest loobujad pigem naised ja IKT baasoskuste testis läbikukkujad pigem mehed. Väga selge seos on arvutis ülesannete täitmisel ka vanusega. Eesti eristub kõigi riikide keskmisest sellega, et meil on arvuti kasutamise kogemus noorte ja vanemate inimeste hulgas selgemalt eristunud ehk mittekasutajate hulgas pole üldse noori, samas on vanemate vastajate hulgas kasutajaid vähem kui mujal. Infotehnoloogiliste oskuste arendamisel on põhitähelepanu seega vanematel eagrupidel.

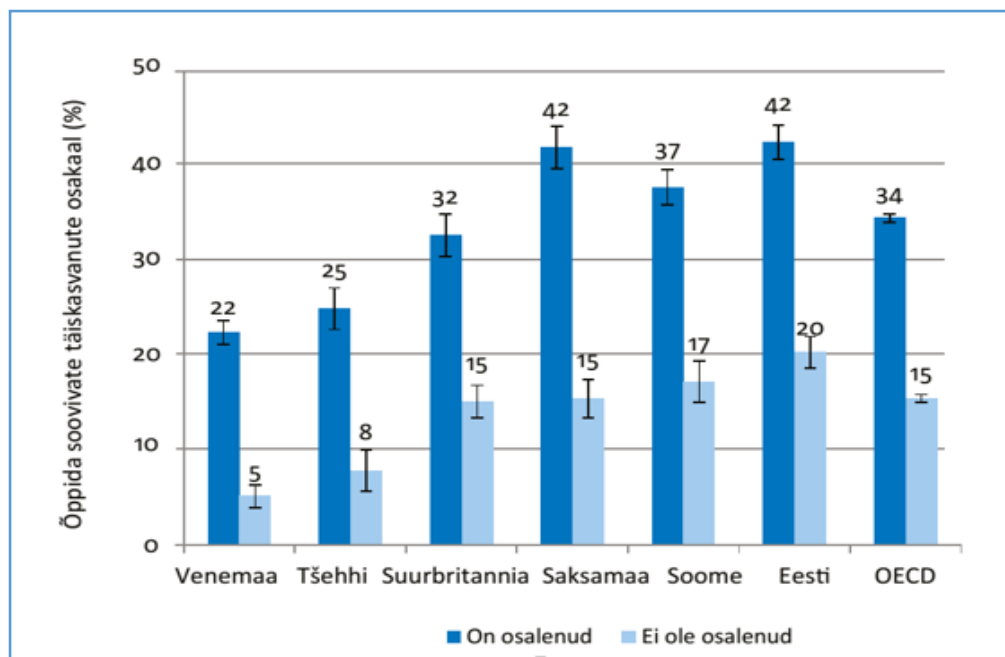
Ettevõtted ei räägi ainult IKT oskuste kasvavast tähtsusest. Töötajad näevad järjest rohkem, et nende ettevõtete kasvuks on aina olulisemat rolli omandamas kõrgete kriitilise mõtlemise, probleemilahendus-, suhtlemis- ja meeskonnatööoskustega loomingulised töötajad. Ka Euroopa Parlamendi ja Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (2006/962/EÜ) näeb ette komplekselt võtmeoskuste arendamist.

Eestis on mitteformaalõppes osalenud umbes pooled täiskasvanutest. Kuna PIAAC-i uuringu andmetel on Eestis nende inimeste osakaal, kes tunnevad, et nad vajaksid praeguste töökohustustega toimetulekuks koolitust, oluliselt kõrgem kui OECD riikides keskmiselt, siis ilmnevad koolitusvajaduse ja tegeliku koolituses osalemise vahel käärid. Kõigis analüüsitud riikides, sealhulgas ka Eestis osalevad koolituses sagedamini need inimesed, kes on seal juba ennegi osalenud, st toimib nn Matteuse efekt. Võtmepädevuste arendamise koolituste pakkumise üheks eesmärgiks on jõuda koolituses mitteosalenud inimeste osakaalu vähendamiseni. Juba kord õppes osalenud inimestel on hiljem õpingute jätkamiseks barjäärid oluliselt väiksemad.

Joonis 1. PIAAC-i andmetel elukestvas õppes osaleda soovivate täiskasvanute osakaal eelneval aastal osalenute ja mitteosalenute hulgas, %

---

¹ PIAAC (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*) on rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring, mille raames mõõdeti esmakordselt arvuti abil täiskasvanute infotöötlusoskusi. Kokku osales uuringus aastatel 2011-2012 24 riigi enam kui 165 000 16 - 65aastast inimest.
https://www.hm.ee/sites/default/files/piaac_esmased_tulemused.pdf

Kuna õppimisest kõrvale jäämise oluliseks põhjuseks on erinevate uuringute põhjal majanduslikud takistused, siis annab tasuta kursuste pakkumine täiendusõppel osalemiseks võimaluse ka majanduslikult vähemkindlustatud inimestele. PIAACi andmetel saab mitteformaalõppel osalemiseks Eestis töandjatelt rahalist toetust kolm neljandikku osalejatest. Samas on töandjate toetus väiksem just nendele gruppidele, kes seda kõige rohkem vajaksid (madala haridustasemega täiskasvanud, vähese oskustemahukusega ametikohtadel töötajad, väikestes ettevõtetes hõivatud, noored emad). Teiste PIAAC-i uuringus analüüsitud riikidega võrreldes on Eestis osalemisvajadus suurem vanemaaliste, põhiharitute, keskmise oskustemahukusega töökohtadel töötajate ning vähese oskustemahukusega ametikohtadel töötajate puhul. PIAACi temaatilises raportis „Oskused ja elukestev õpe“² on poliitikasoovituseks välja toodud, et eelkõige just neile gruppidele tuleks rohkem tähelepanu pöörata. Käesolevas määruses kavandatud tegevustega püütaksegi pakkuda rohkem õppimisvõimalusi just sellistele sihtgruppidele. EÕSi täiskasvanuhariduse programmis on eesmärk 20 000 inimese koolitamine võtmepädevuste osas aastaks 2020, perioodil 2015-2018 on kavandatud avatud taotlusvooru kaudu selleks 2,3 miljonit eurot.

III Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Peatükk 1. ÜLDSÄTTED.

- Toetuse andmise tingimuste reguleerimisala** on toodud eelnõu §-s 1. Eelnõu reguleerib prioriteetse suuna 1. „Ühiskonna vajadusele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ EL vahendite kasutamise eesmärgi 6: „Kutse- ja erialase kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaal on suurenenud, inimeste elukestva õppe võtmepädevused on paranenud ning suurenenud on nende konkurentsivõime tööturul“ meetme 1.6. „Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine“ tegevuse 1.6.2. „Täiskasvanutele kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse ja ümberõppe pakkumine

² PIAACi uuringu temaatiline aruanne nr 2 „Oskused ja elukestev õpe: kellelt ja mida on Eestil oskuste parandamiseks õppida“ (E.Saar, M.Unt, K.Lindemann, E.Reiska, A.Tamm 2014) Tartu: HTM http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/44229/oskused_ja_elukestev_ope_piaac.pdf?sequence=1

kutse- ja erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks ning elukestva õppe võtmepädevuste parandamiseks“ elluviimiseks toetuse andmist avatud taotlemisel.

2. **Määruses kasutatavad terminid** on loetletud §-s 2. Käesolevas määruses kasutatakse võtmepädevuste defineerimisel Euroopa Parlamendi ja Nõukogu soovitus 18. detsembrist 2006 a. võtmepädevuste kohta elukestvas õppes³. See kehtib ka termini digipädevus kohta, mida eelnimetatud soovitusel nimetatakse infotehnoloogiliseks pädevuseks.
3. **Toetuse andmise eesmärk** esitatakse §-s 3. Eesmärgiks on tuua õppimise juurde neid sihtrühmi, kes on seni elukestvas õppes osalenud vähe või ei ole üldse osalenud. selleks et parandada nende võtmepädevuste taset, sh õppimisoskuste taset. Tegevuse tulemusena on kasvanud teadlikkus haridustee jätkamise võimalustest ning paranenud valmisolek ja suutlikkus kohaneda tööelus ja ühiskonnas toimuvate muutustega. Paranenud oskused ja suurenenud valmisolek edaspidi elukestvas õppes osaleda suurendab täiskasvanute paindlikkust liikumisel tööturul. Määruse tegevuste tulemusena suureneb ka koolitajate valmisolek ja toimetulek madalamate oskustega täiskasvanute sihtgrupiga tegelemisel ja nende õppimisoskuste arendamisel.
4. **Rakendusüksus ja rakendusasutus** on toodud §-s 4, rakendusüksuseks on SA Innove, rakendusasutuseks on Haridus- ja Teadusministeerium.
5. **Vaide esitamiseks** tuleb enne kohtusse pöördumist esitada vaie rakendusasutusele vastavalt STS §-le 51. Kui vaie esitatakse rakendusüksuse otsuste või toimingute osas, siis esitatakse see eelnevalt rakendusüksusele ja läbi rakendusüksuse edastatakse see rakendusasutusele.

Peatükk 2. TOETATAVAD TEGEVUSED, KULUDE ABIKÕLBLIKKUS JA TOETUSE MÄÄR

6. **Toetatavad tegevused ja sihtgrupp** on loetletud §-s 6. § 6 lõikes 2 nimetatud sihtgrupiks on madala haridustaseme ja oskustega täiskasvanud, eelkõige inimesed, kes seni ei ole saanud või ei ole tahtnud õppida. Koolitused peaksid hõlmama nii töötavaid kui ka hetkel tööturul mitteaktiivseid täiskasvanuid nagu väikeste lastega kodus olevad noored emad, aga ka kõigis teistes vanusegruppides inimesi sh vanemaealisi. Kauga õppes eemal olnud inimestel on õppima asumisel sageli takistuseks hirm, et õppimisega ei tulda toime. Õppimisoskuse arendamine läbi elukestva õppe võtmepädevuste-alaste koolituste teeb lihtsamaks edaspidi ka keerulisemates õpingutes osaleda. Elukestva õppe võtmepädevuste hulgast loetakse käesoleva määruse §6 lõige 3 punktis 1 nimetatud koolituste läbiviimisel prioriteetseks õppimisoskuse arendamist, sotsiaalsete oskuste parandamist ja ettevõtlikkuse arendamist, eesti keele õpet mitte-eestlastele ja võõrkeeleoskuse täiendamist ning digipädevuste arendamist. Oluline on mitte-eestlastest täiskasvanutele riigikeele õpetamine, mis läbi avarduvad nende võimalused ühiskonnas osaleda. Väga oluline on ka digipädevuste arendamine, eelkõige on need oskused nõrgad vanemaealistel täiskasvanutel, aga sageli ka madala haridustasemega inimestel, kelle jaoks raskused arvutikasutusel võivad takistada edasiõppimist. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga on läbi räägitud, et nende kavandatavad meetmed tegelevad infotehnoloogia-alaste tipposkuste arendamisega ning e-teenuste kasutamiseks vajalike elementaarsete digioskuste õpetamisega, Haridus-

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:et:PDF>

ja Teadusministeeriumi kavandatavad meetmed panustavad inimeste igapäevatoeks või õppimiseks vajaliku arvutioskuse arendamisse. Prioriteetsete võtmepädevustena käsitletakse käesolevas määruses eelkõige võtmepädevusi, mille omandamine aitab inimesel edaspidi paremini toime tulla erialaste kursustega või tasemeõppega. Kultuuripädevuse (käsitööalaste vms) koolituste pakkumine on lubatud vaid juhul kui koolitus on lõimitud õppimisoskuse arendamisega ja aitab õppesse leida mõnd sihtgruppi, kelle motiveerimine on keerukam (nt põhi- või keskhariduseta mehed). Eelistatakse projekte, kus pakutakse koolitusi erinete prioriteetsete võtmepädevuste arendamiseks, mis loob võimalusi sihtrühma erinevatele gruppidele. Ainult võõrkeeleoskuse täienduskursuste pakkumine jätkaks õppest kõrvale inimesed, kellel puudub selleks tööalane või eraeluline vajadus ning vaid digioskuste õpetamine jätkaks õppimisvõimaluseta inimesed, kellele on põhiprobleemiks sotsiaalsete oskuste puudumine jne. Avatud taotlusvooru raames pakutavad kursused peaksid aitama kujundada valmisolekut edaspidigi õppida, olulised on koolitused, mis valmistavad varem õpitee katkestanud inimesi ette õppimiseks täiskasvanute gümnaasiumis või kutsekoolis (tasemeõppes või erialakursustel) tasandades puuduvaid ja taastades ununenud teadmisi, arendades õpioskusi ja tugevdades motivatsiooni õppida.

Kuna sihtrühmaks on õppes varem vähem või üldse mitte osalenud inimesed, siis võib olla vajalik planeerida ka § 6 lõike 3 punktis 2 nimetatud toetavaid tegevusi, et kõrvaldada võimalikke takistusi õppes osalemiseks nagu transpordi või lapsehoiu puudumine vms, tervitatavad on innovatiivsed lahendused õppijate leidmisel ja nende õppimistingimuste korraldamisel. 2014. aastal koostatud analüüsis „Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti“⁴ näitasid tulemusel, et kümnes maakonnas on oluliseks õppes kõrvale jäänud sihtrühmaks madala haridusega väikelapsevanemad, eriti lastega kodus olevad emad. Eelpool nimetatud PIAAC-i temaatilisest aruandest selgus, et lastega vanemaid osaleb nii formaal- kui ka mitteformaalses õppes vähem kui lasteta inimesi, eriti teravalt tõusis väikelastega vanemate vähene osalus esile just mitteformaalses õppes. Mõnes piirkonnas võib osutada otstarbekaks moodustada eraldi õppegrupe lastega kodus olevatest vanematest ja sellisel juhul oleks lapsehoiu korraldamine tõenäoliselt vajalik. Mõne piirkonnas võib osutada vajalikuks ka täienduskoolitusasutuse poolt transpordi korraldamine osale õppijatest, sest töötavate inimeste koolitamisel võib näiteks õhtusel ajal toimivate kursuste puhul saada takistuseks ühistranspordi puudumine väljaspool suuremaid tõmbekeskusi. Statistikaameti ja Praxis analüüsis on ka nimetatud, et oluline on meetmete planeerimisel inimeste osaluse suurendamiseks täiskasvanuhariduses arvesse võtta õppes osalemise takistuste mitmekesisust, mistõttu ei ole ka käesolevas määruses kujundatud lõplikku nimekirja võimalikest tugiteenustest nende takistuste kõrvaldamiseks, aga silmas tuleb pidada, et abikõlblikud ei ole teistest meetmetest rahastatud sarnased tegevused.

§ 6 lõike 3 punktis 3 on toetatava tegevusena toodud ka koolitajate koolitus- ning arendustegevuste ellukutsumine selleks, et tavapäraselt koolitustel osalenud sihtrühmast erinevate täiskasvanutega töötada, kuidas ületada õppijate motivatsioonipuudust või hirmu õppimise ees ning arendada välja õppekavasid just selliste õppijate jaoks. Arvestades praeguse olukorraga nii Euroopas kui väljaspool Euroopat võivad koolitavad olla ka sellise keelelis-kultuurilise taustaga, millega kokkupuuteid on Eesti haridussüsteemis vähe ning kelle koolitamisel tuleb arvestada erisustega nagu näiteks

---

⁴ „Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti“ (Statistikaamet, SA Poliitikauuringute keskus Praxis 2014) <http://dspace.utlib.ee/dspace/handle/10062/44228>

keel ja usk. Nende isikute koolitamiseks on vaja koolitada ja arendada ka koolitajaid, kes selle tulemusel omaksid teadmisi ja oskusi isikute eripäradega arvestamiseks ja vajadusel on võimalik selliseid koolitajate koolituse projekte raames läbi viia.

Silmas tuleb pidada, et ei rahastata selliseid projekte, mis keskenduvadki ainult koolitajate koolitamisele või arendustegevustele. Projekti põhitähelepanu peab olema suunatud täiskasvanud elanikkonnale, eelkõige põhi- või keskkariduseta, erialase ettevalmistuseta inimestele täienduskoolituste pakkumisel prioriteetsete võtmepädevuste arendamiseks ja tugitegevuste rakendamisel, et inimesed saaksid õppima asuda ning neil oleks võimalik ka lõpetamiseni õppes püsida.

7. **Kulude abikõlblikkus** on selgitatud §-s 7. Abikõlblikeks kuludeks loetakse määruse §-s 3 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ning § 6 toodud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud vastavalt §-s 9 sätestatud piirmääradele ja taotluse rahuldamise otsusele.

Abikõlblikeks kuludeks loetakse § 6 lõige 3 punktis 1 nimetatud koolituste läbiviimise kulud ühikuhindade alusel. Täiskasvanud elanikkonna koolitamisel võtmepädevuste arendamise koolitusega seotud kursuste standardiseeritud ühikuhinnad (edaspidi *ühikuhinnad*) on välja arvestatud Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Elukestev õpe“ meetme „Täiskasvanuhariduse arendamine“ haridus- ja teadusministri 06.06.2008 aasta käskkirjaga nr 683 kinnitatud programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ (edaspidi VHL programm) raames korraldatud koolituste tegelike kulude põhjal ning lähtudes Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2007. a määruses nr 26 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse kulude abikõlblikkuse või mitteabikõlblikkuse määramise tingimused ja kord“ § 3² sätestatud nõuetest⁵ (edaspidi *analüüs*).

Väljaarvestatud ühikuhinnad kinnitati VHL-i programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ lisana 6 haridus- ja teadusministri 11.10.2011 aasta käskkirjaga nr 764 ja rakendati selle programmi raames alates 1. septembrist 2011 toimunud koolituste puhul. Rakendamise ajal esmaseid ühikuhindu korrigeeritud ei ole. Struktuurivahendite perioodil 2014 - 2020 on vastavalt Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määrusele nr 143 „Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuste hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi ühendmäärus) § 6 lg 5 kohaselt võimalik kohaldada lihtsustatud kulude hüvitamisviise sama tüüpi tegevuste ja toetuse saajate puhul ning kasutusele võtta varem rakendatud ühikuhindu. Kuna perioodil 2014-2020 toetatakse tegevusi, mis on oma olemuselt sarnased ja mille sihtgrupp on sarnane VHL programmi tegevuse ja sihtgrupiga, siis soovitakse eelnimetatud tegevuste rahastamist jätkata varasemalt toetuse jaoks väljatöötatud võtmepädevuste arendamise koolituste ühikuhindade alusel. Toetatavate tegevuste ja toetuse sihtgruppide võrdlus, mille elluviimisel ühikuhindu rakendatakse, on esitatud alltoodud tabelis.

Tabel 1. Toetatavate tegevuste ja toetuse sihtgruppide võrdlus tegevuse lõikes.

	VHL programm	Võtmepädevuste määrus
Toetatav tegevus	Täiskasvanud elanikkonna koolitamine	Täiskasvanud elanikkonna koolitamine
Toetatava tegevuse	Täiskasvanud elanikkonnale loodi	Toetuse andmise eesmärgiks on

⁵ § 3². Standardiseeritud ühikuhindade alusel kulude hüvitamine

sarnasuse kirjeldus	<p>tasuta õppimisvõimalused võtmekompetentside arendamiseks ja tööalaseks koolituseks vabahariduslikes koolituskeskustes</p> <p>Koolitused viidi läbi täiskasvanute vabahariduslikes koolituskeskustes.</p> <p>Koolitusi viidi läbi ISCED 97⁶ toodud õppesuundades ja õppekava-rühmades.</p>	<p>täiskasvanute võtmepädevuste taseme tõstmise ja õpihoiakute parandamine</p> <p>Koolituste läbiviijateks täiskasvanute täienduskoolitusasutused⁷.</p> <p>Koolitusi viiakse läbi ISCED 97 toodud õppesuundades ja õppekava-rühmades.</p>
Toetatav sihtrühm	<p>Täiskasvanud elanikkond kes ei ole koolikohustuslik (põhihariduse omandanud või 17-aastased ja vanemad isikud) ja kes ei ole registreerinud ennast töötuks „Tööturuteenuste ja –toetuste seaduse mõistes“</p>	<p>Täiskasvanud elanikkond, eelkõige põhi- või keskhariduseta, erialase ettevalmistuseta täiskasvanud ja teised elukestvad õppes vähem osalevad grupid</p>
Toetatava sihtgrupi sarnasuse kirjeldus	<p>Täiskasvanud elanikkonna koolitamisel kaasati võimalikult palju neid sihtrühmi, kes on elukestvas õppes osalemise osas ebasoodsamas olukorras⁸</p>	<p>Koolitatakse täiskasvanud elanikkonda, eelkõige madalama haridustasemega ja õppes vähe või üldse mitte osalenud inimesed</p>

VHL programmi ühikuhindade ülevõtmisel on arvestatud vastavalt EK lihtsustamise juhendi⁹ (september, 2014) punktis 5.3.3 kirjeldatud, ehk et arvesse on võetud ühikuhinna meetodi kõiki elemente, mis võivad ühikuhinda mõjutada. Ühikuhinnas sisalduvad konkreetse kursuse korraldamisega seotud kulud nagu lektorite tasud ja nende sõidu- ning majutuskulud, täienduskoolitusasutuste töötajate (koolitusjuhid, nende abid, raamatupidajad) koolituse korraldamisega seotud personalikulud sh lähetuskulud. Ühikuhinna sees on koolituse korraldamisega seotud üldkulud nagu kommunaalkulud jms kui kursused toimuvad koolituskeskuse enda ruumides, koolitusruumide rent kui kursuste läbiviimiseks renditakse ruume väljastpoolt. Ühikuhinnas on võetud arvesse ka koolitusmaterjalide kulud ning kursusega seotud õppereiside kulud, misjuhul metoodikas on silmas peetud kursuse õppekavaga seotud reise näiteks reisikorraldaja ja giidi koolituse puhul.

Kulude topeltfinantseerimise vältimiseks on välistatud kuludokumentide alusel nende kulude hüvitamine, mis sisalduvad ühikuhinnas.

⁶ ISCED - Rahvusvaheline ühtne hariduse liigitus (ingl k International Standard Classification of Education). ISCED 97 on 1997. aastal kasutusele võetud liigitus. Õppekavarühmade liigitamiseks kasutatakse kolmenumbriulist hierarhilist süsteemi – esimene number tähistab õppevaldkonda, teine õppesuunda ja kolmas õppekavarühma (koolitusala). (Vt. <https://www.stat.ee/dokumentid/36463>). Käesolevas dokumendis on toodud need õppesuunad, mille alla liigituvad koolitatavad valdkonnad.

⁷ Veebruaris 2015 võeti vastu uus täiskasvanute koolituse seadus (TäKS), mis ei liigita enam täiskasvanute koolitust vabahariduslikuks ja tööalaseks koolituseks ning kõiki täienduskoolitust korraldavaid asutusi nimetatakse täienduskoolitusasutusteks. Varasemast liigitusest lähtuvalt viisid võtmepädevuste arendamise koolitusi VHL programmis läbi vabahariduslikud koolituskeskused, mis nüüd on täienduskoolitusasutused TäKSi mõistes.

⁸ Kasutatud VHL programmis pn 6.1.1 esimeses lõigus toodud sõnastust.

⁹<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=3&langId=en&keywords=&langSel=&pubType=580>

VHL programmis ei teinud koolituskeskused eraldi tegevusi sihtrühma leidmiseks ning selliste tegevuste kulusid ühikuhinnas ei sisaldu. Nii ei ole arvestatud ühikuhinnas reklaamikulusid ega näiteks teavitusüritusi valdades või laatadel jms rahvarohketes kohtades toimuvaid koolitusvõimaluste tutvustamiseks mõeldud tegevusi või mistahes selliseid koolitusvõimalusi tutvustavaid üritusi ettevõtetes või mujal. Käesoleva määрусega kavandatud tegevuste sihtrühm on inimesed, kes on väga vähe motiveeritud õppes osalema ja sihtrühm vajab seetõttu eraldi meetmeid nii selleks, et nendeni jõuda kui selleks, et nad õppima tuleksid. Õppijate motiveerimiseks saab korraldada üritusi edulugude tutvustamiseks, seminare huvitavate esinejatega vms. Õppijate leidmisega seotud tegevuste kulud sh eraldi selleks tegevuseks rakendatud inimeste palgakulu hüvitatakse kuludokumentide alusel. Ühikuhinnas ei sisaldu samuti kursusel osalejate edasiste õpingute soodustamiseks mõeldud tegevusi nagu külastused täiskasvanute gümnaasiumidesse või kutseõppeasutustesse. Selliste tegevuste kulud hüvitatakse samuti kuludokumentide alusel. Ühikuhinnas ei sisaldu ka transpordikulud, mis võivad tekkida juhul kui õppijatele on vaja korraldada transporti kursustele jõudmiseks. Selline vajadus võib tekkida õhtusel ajal toimuvate koolituste puhul, mil ühistransport ei pruugi enam kättesaadav olla või osutub vajalikuks kaugemates piirkondades elavate vähekindlustatud õppijate transpordi korraldamine. Sellised transpordikulud hüvitatakse samuti kuludokumentide alusel.

Kuna VHL programmi ühikuhinnad arvestati välja perioodil juuli 2009 kuni juuni 2010 toimunud koolituste kuludokumentide põhjal ja rakendamise ajal (rakendati alates september 2011) neid korrigeeritud ei ole, siis kasutuselevõtuks korrigeeritakse ühikuhindu tarbijahinna indeksi muutuse võrra perioodil 2011-2014 (<http://www.stat.ee/34194>).

Tabel 2. Standardiseeritud ühikuhindade muudatused õppesuundade kaupa.

Nr	Õppesuund / õppekavarühm (ISCED 97 ² liigituse järgi)	Ühikuhind VHL programmis (EUR)	Muudatus 11,6% (EUR)	Korrigeeritud ühikuhind (EUR)
1	01 Põhiõppekavad 010 Põhiõppekavad 080 Kirja- ja arvutusoskus 090 Isikureng	79	9,16	88,17
2	21 Kunstid 210 Kunstid (üldine) 211 Kujutav kunst ja kunstiteadus 212 Muusika ja esituskunstid 213 Audiovisuaalne ja muu meedia 214 Disain 215 Tarbekunst ja oskuskäsitöö	58	6,73	64,73
3	22 Humanitaaria	44	5,10	49,11

² ISCED - Rahvusvaheline ühtne hariduse liigitus (ingl k International Standard Classification of Education). ISCED 97 on 1997. aastal kasutusele võetud liigitus. Õppekavarühmade liigitamiseks kasutatakse kolmenumbri- ja hierarhilist süsteemi – esimene number tähistab õppevaldkonda, teine õppesuunda ja kolmas õppekavarühma (koolitusala). (Vt. <https://www.stat.ee/dokumentid/36463>). Käesolevas dokumendis on toodud need õppesuunad, mille alla liigituvad koolitatavad võtmepädevused.

	220 Humanitaaria (üldised õppekavad) 221 Usuõpetus ja teoloogia 222 Võõrkeeled ja -kultuurid 223 Emakeel 224 Ajalugu, filosoofia ja nende sidusteadused (=225+226) 225 Ajalugu ja arheoloogia 226 Filosoofia ja eetika			
4	31 Sotsiaal- ja käitumisteadused (üldine) 310 Sotsiaal- ja käitumisteadused 311 Psühholoogia 312 Sotsioloogia ja kulturoloogia 313 Poliitikateadus ja kodanikuõpetus 314 Majandusteadus	84	9,74	93,75
5	34 Ärindus ja haldus 341 Hulgi- ja jaekaubandus 342 Turundus ja reklaam 343 Rahandus, pangandus, ja kindlustus 344 Majandusarvestus ja maksundus 345 Juhtimine ja haldus 346 Sekretäri- ja ametnikutöö 347 Töökorraldus	71	8,24	79,24
6	48 Arvutiteadused 481 Arvutiteadused 482 Arvutikasutus	45	5,22	50,22

Koolitustundide arvu ja õppesuuna põhjal arvatud täissumma kursuse korraldamise eest loetakse abikõlblikuks juhul, kui koolituse lõpetab vähemalt 75 protsenti koolituskavas kinnitatud õpilaste arvust (andmed sisalduvad kinnitatud koolituskavas).

Kui koolituskursuse lõpetanute arv on vahemikus 51 - 74 protsenti koolituskavaga kinnitatud õppijate arvust, siis vähendatakse proportsionaalselt ka kursuse abikõlbliku summat.

Kui koolituskursuse lõpetanute arv on 50 protsenti või jääb alla 50 protsenti koolituskavaga kinnitatud õppijate arvust, siis koolituskeskusele kursuse **eest toetust ei maksta** ja kulu ei ole programmis abikõlblik.

Kursuse lõpetanuks loetakse õppiija, kes on osalenud vähemalt 75 protsendil koolitustundides.

Õppiija kursustel osalemise osakaalu arvestatakse järgnevalt:

- Iga koolituspäeva kohta koostatakse allkirjaleht, kuhu märgitakse kursuse nimetus, koolitaja(d), koolituse läbiviimise asukoht, koolitustundide arv, koolitusel osalejate nimed ning nende allkirjad. Allkirjalehe kinnitab selleks volitatud isik.
- Kursuse koolitustundide koguarvu saamiseks liidetakse vastava kursuse kõikide koolituspäevade koolitustunnid.

- Õppija osalemise kestvus arvutatakse allkirjalehtede alusel, liites õppija poolt vastaval kursusel osaletud tunnid.
- Kursusest osalemise osakaalu saamiseks jagatakse õppija kursustel osaletud tundide arv vastava kursuse koolitustunde koguarvuga.

Näide:

Koolituskeskus planeerib korraldada 24-tunnise arvutikoolituse. Koolituse hind arvutatakse järgmiselt:

24 tundi * 25,67 eurot (baashind)

+

24 tundi * 24,55 eurot (õppesuuna põhine hind õppesuund 48 Arvutiteadused puhul)

=

1 205,28 eurot

Koolituskavas on kinnitatud osalejate arvuks 20. Kuus koolitusel osalenut jätab koolituse pooleli, osaledes ainult 8 koolitustunnis. Kuna koolitustundides osalemise protsent jääb alla 75%, siis ei saa neid lugeda lõpetanuteks.

Koolituskursuse lõpetab 14 õppijat, mis on 70% koolituskavaga kinnitatud õppijate arvust. Kuna kursuse lõpetanute arv jääb alla 75% koolituskavaga kinnitatud õppijate arvust, siis vähendatakse proportsionaalselt ka abikõlblikku summat:

75% - 70% = 5%

Koolituskursuse abikõlblik maksumus väheneb seega 60,26 euro võrra (1 205,28 eurot * 5%). Koolituskeskusele makstakse kursuse korraldamise eest toetusena välja 1 145,02 eurot.

Alljärgnevas tabelis on välja arvutatud abikõlbliku summa vähenemine ja lõplik abikõlblik summa erineva lõpetanute arvude korral ülaltoodud näite baasil:

Koolituskursuse lõpetanute arv	Koolituskursuse lõpetanute protsent	Abikõlbliku summa vähenemise protsent	Abikõlbliku summa vähenemine eurodes	Abikõlblik summa eurodes
15 - 20	75 - 100%	0%	0,0	1 205,28
14	70%	5%	60,26	1 145,02
13	65%	10%	120,53	1 084,75
12	60%	15%	180,79	1 024,49
11	55%	20%	241,06	964,22
0 - 10	0 - 50%	100%	1 205,28	0,0

Kõik VHL programmi raames toimunud võtmepädevuste arendamiseks toimunud kursused olid jaotatud lähtuvalt kursuse sisust vastavate õppesuundade alla – näiteks õppimisoskus suunas 01 põhiõppekavad; ettevõtlikkus – suund 34 ärimus ja haldus; emakeel, võõrkeel – suund 22 humanitaaria jne. Samasugune kursuse sisut lähtuv liigitamine vastavasse õppesuunda kehtib ka käesolevas määruses § 6 lõige 3 punktis 1 nimetatud koolituste puhul. Käesolevas määruses § 6 lõige 3 punktis 3 nimetatud koolitajate koolituste puhul ühikuhindu ei kasutata, neid koolitusi rahastatakse kuludokumentide alusel.

8. **Projekti abikõlblikkuse periood** tuuakse §-s 8. Meetme abikõlblikkuse periood on 1. oktoobrist kuni 31. detsembrini 2020. Projektide maksimaalseks pikkuseks on määratud 36 kuud. Meetme abikõlblikkuse perioodi jooksul on võimalik kuulutada välja mitu taotlusvooru, selline lähenemine võimaldab vajadusel teha voorude tingimustes muudatusi kui selleks on vajadust.
9. **Toetuse piirsumma ja osakaalu** osas on §-s 9 sätestatud, et toetuse maksimaalne määr on 100 % abikõlblikest kuludest, piirsumma projekti kohta määratakse taotlusvooru väljakuulutamisel.

Peatükk 3. NÕUDED TAOTLEJALE, PARTNERILE JA TAOTLUSELE

10. **Nõuded taotlejale ja partnerile** on toodud §-s 10. Projekti taotlejateks võivad olla nii riigi- kui kohaliku omavalitsuse organisatsioonid, aga ka era- või avalik-õiguslikud juriidilised isikud nt haridusvaldkonnaga tegelevad mittetulundusühingud. Oluline on, et taotlejal oleks vähemalt kolm aastat kogemust täiskasvanuhariduse valdkonna projektide läbiviimisel, mis annab kindlust, et projekti elluviija tuleb toime mahuka projekti halduskoormusega ja keeruliste abikõlblikkuse reeglitega ning tal on tegutsemiskogemus täiskasvanuhariduse valdkonnas. Kutseõppeasutusi ega üldhariduskooli sellest toetusskeemist ei toetata, sest neid koole kaasatakse vastavalt määruse „Struktuusitoetuse andmise tingimused keskkoolidele täiskasvanute tagasitoomiseks tasemeõppesse“ tegevustesse ja haridus- ja teadusministri 8. juuni 2015. a käskkirja nr 235 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ elluviimiseks“ elluviimiseks.“
Taotleja võib projekti kaasata partnereid. Kuna § 6 lõige 3 punktis 1 nimetatud koolituste läbiviijatena peetakse silmas täienduskoolitusasutusi, kellel on täiskasvanute koolitamise kogemus ja kes tegelevad sellega püsivalt, siis selliste partnerite kaasamine võimaldab toimiva võrgustiku moodustumist, mis tagab koolitustegevuse järjepidevuse kõigis projektiga haaratud maakondades. Eesmärk ei ole mitte ühekordse pingutuse tulemusena koolitada tuhandeid inimesi vaid luua täienduskoolitusasutuste võrgustik, kuhu võtmepädevuste arendamiseks saavad inimesed pöörduda ka tulevikus. Partneriks saab olla täienduskoolitusasutuse pidaja täiskasvanute koolituse seaduse tähenduses (TÄKS §1 lg5) – ta peab omama tegevusluba või olema esitanud majandustegevusteate täienduskoolituse korraldamiseks või olema eelnevatega võrdsustatud isik või asutus. TÄKS jõustus 1. juulil 2015, kuni üleminekuperioodi lõpuni 30. juunini 2016 jäävad jõusse ka sel ajal kehtinud koolitusload ja tegevusload ning sama kuupäevani on koolitusloa või tegevusloa omanikud võrdsustatud täienduskoolitusasutuse pidajaga.

§6 lõige 3 punktis 1 nimetatud koolitajate koolitusi ei pea läbi viima taotleja ise ega mõni kaasatud partner vaid koolituse võib sisse osta teenusena, taotleja peab sel juhul tagama, et koolitajaks oleks täienduskoolitusasutuse pidaja TÄKS-i mõistes.

11. **Nõuded taotlusele** on toodud §-s 11. Projektis peab põhitähelepanu olema suunatud seni õppest eemale jäänud täiskasvanute leidmisele ja koolitamisele, milleks tuleb kasutada vähemalt 60% projektile eraldatud summast. Õppimisvõimalused peaksid olema inimestele kättesaadavad üle Eesti kõigis maakondades, mistõttu eelistatakse võimalikult suure regionaalse ulatusega projekte. Õppimisest kõrvale jäämise olulisteks põhjusteks on erinevate uuringute põhjal majanduslikud takistused ja hõivatus töö- või perekohustustega, mistõttu on otstarbekas, et võimalus tasuta kursustel võtmepädevusi

arendada oleks võimalikult lähedal inimese elukohale. §6 lõige 3 punktis 1 nimetatud koolituste maksimaalne pikkus on 80 akadeemilist tundi.

Taotlusega koos tuleb esitada ka koolituskava maakondade ja õppesse tuua planeeritavate sihtgruppide lõikes. Tegemist ei pea olema täpse ja üksikasjaliku koolituskalendriga, aga informatsiooni peaks olema piisavalt, et näha, milliseid võtmepädevusi üks või teine koolitaja kavatseb arendada ja millised on koolitusmahud. Taotleja kirjeldab taotluses muuhulgas, kuidas on kavandatud koostöö piirkonna ettevõtetega, arvestades muuhulgas ka täiskohaga töötavate inimeste vajadusega (nt paindlikkus koolituse toimumisaegade osas või muul moel).

Taotleja ja partner peavad vastama Vabariigi Valitsuse 21.08.2014. a määruse nr 133 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste kehtestamiseks” (edaspidi taotluste menetlemise määrus) §-des 2 ja 3 toodud nõuetele. Kui esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel, siis on vaja esitada volikirj.

12. Taotleja kohustused on loetletud §-s 12. Taotleja on kohustatud:

- 1) tõendama, et taotluses esitatud teave vastab käesolevas määruses sätestatud nõuetele ja tingimustele;
- 2) esitama rakendusüksuse nõudmisel lisateavet või täiendavaid dokumente nõutud vormis ja tähtaja jooksul;
- 3) tõendama rakendusüksuse nõudmisel projekti omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkust;
- 4) võimaldama kontrollida taotluse, taotleja ja partneri vastavust nõuetele, sealhulgas teha kohapealset kontrolli;
- 5) teavitama rakendusüksust viivitamata taotluses esitatud andmetes toimunud muudatustest või ilmnunud asjaoludest, mis võivad mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist.

Peatükk 4. TOETUSE TAOTLEMINE

13. Taotlusvooru avamine on kirjeldatud §-s 13. Toetuse andmiseks kuulutab rakendusüksus rakendusasutuse ettepanekul välja avatud taotlusvooru. Taotlusvooru eelarvest ja ajakavast ning muust asjakohasest infost (näiteks taotlusvoorus toetavad tegevused ning projektide miinimum- ja maksimumsuurused) teavitab rakendusasutus rakendusüksust kirjalikult. Taotlusvooru tähtajast ja taotlusvooru eelarvest teavitab rakendusüksus potentsiaalseid taotlejaid vähemalt kahes üleriigilises päevalehes ja oma veebilehel. Taotluste esitamiseks jäetakse aega vähemalt 45 kalendripäeva. Meetme abikõlblikkuse perioodil võib korraldada mitu taotlusvooru kui meetme eelarve ja ajakava seda võimaldab.

14. Toetuse taotlemise tähtaeg ja taotluse esitamise viis on toodud §-s 14. Taotlus esitatakse § 13 lõike 2 alusel nimetatud tähtajaks. Taotlus esitatakse taotleja esindusõigusliku isiku poolt rakendusüksusele kirjalikult, digitaalselt allkirjastatuna. Taotlus esitatakse taotlusvooru väljakuulutamise teates etteantud kanali kaudu.

Peatükk 5. TOETUSTE MENETLEMINE

15. Taotluse menetlemine on sätestatud §-s 15, kirjeldatud on taotluse menetlemise protseduuri ja selle hulka kuuluvaid rakendusüksuse toiminguid. Lõikes 4 on täpsustatud, et taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 60 tööpäeva alates selle esitamisest

rakendusüksusele, kuid põhjendatud juhtudel võib aeg pikeneda. Põhjendatud juhuks on näiteks taotlejale rakendusüksuse poolt puuduste kõrvaldamiseks antud aeg.

16. Taotleja, partneri, taotluse ja projekti nõuetele vastavaks tunnistamine on sätestatud §-s 16. Ära on toodud, kuidas teostab rakendusüksus taotluste nõuetele vastavuse kontrolli ning millistel juhtudel tunnistab rakendusüksus taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks või mittevastavaks. Nõuetele vastavaks mittetunnistamise korral teeb rakendusüksus vastava otsuse.

17. Hindamiskomisjoni moodustamine on §-s 17. Hindamiskomisjoni moodustab rakendusüksus rakendusasutuse ettepanekul, rakendusüksus tagab hindamiskomisjoni tehnilise teenindamise. Hindamiskomisjoni liikmed ning kaasatavad eksperdid on kompetentsed, erapooletud ning vastavad teistele STS § 21 lõikes 4 sätestatud tingimustele.

18. Projektide hindamine, valikukriteeriumid ja valiku kord on §-s 18. Projekte hinnatakse kriteeriumide alusel, mille osakaalud koondhindest on järgmised:

- 1) projekti mõju meetme ja täiskasvanuhariduse programmi eesmärkide saavutamisele – 20% maksimaalsest koondhindest,
- 2) võtmepädevuste alaste koolituste regionaalne ulatus – 5% maksimaalsest koondhindest, hinnatakse kas koolitusi viiakse läbi nõutud vähemalt 8 maakonnas või on toimuvad koolitused rohkemates maakondades;
- 3) koolitavate sihtrühma suurus ja vastavus määruuses toodud sihtgrupi kirjeldusele ja valiku põhjendus – 15% maksimaalsest koondhindest, hinnatakse eelkõige kuivõrd on koolitused kavandatud prioriteetset sihtrühma silmas pidades;
- 4) projekti ja tegevust põhjendus annab 25% maksimaalsest koondhindest, hinnatakse planeeritud tegevuste sobivust sihtgrupile ja seda, kas tegevuste seotus eesmärkidega ning mõjus on arusaadavad, võimalusel innovaatilisi lahendusi soosivad;
- 5) projekti kuluefektiivsus moodustab 15% maksimaalsest koondhindest, hinnatakse planeeritud kulude realistlikkust ja mõistlikkust planeeritud õppijate arvu silmas pidades;
- 6) toetuse taotleja (ja partnerite) suutlikkus projekti ellu viia annab 15% maksimaalsest koondhindest, siin hinnatakse projekti ettevalmistuse taset ja ajakava realistlikkust, samuti koostöövõimekust partneritega õppijate leidmisel ja õppes püsimise motiveerimisel;
- 7) jätkusuutlikkus annab 5% koondhindest, jätkusuutlikkuse all peetakse silmas täienduskoolitusasutuse võimekust ka tulevikus sellise sihtgrupiga tegeleda.

Hindamine viiakse läbi rakendusüksuse kinnitatud hindamismetoodika järgi. Hindamismetoodika koostamisel lähtub rakendusüksus eeltoodud valikukriteeriumitest. Rakendusüksus kooskõlastab hindamismetoodika enne kinnitamist rakendusasutusega ja avalikustab selle oma veebilehel hiljemalt taotlusvooru väljakuulutamise päeval.

Hinnatud projektidest moodustatakse pingerida. Juhul kui § 18 lõikes 1 loetletud valikukriteeriumide alusel on taotlus saanud koondhindeks vähem kui 55% maksimumsummast, siis ei kuulu taotlus rahuldamisele ja jääb pingereast välja. Kui taotluste maht on suurem, kui meetme taotlusvooru eelarve vabade vahendite jääk, eelistatakse võrdse koondhindega projektide korral taotlust, mida hinnati lõike 1 punkti 1 alusel kõrgema hindega. Kui ka sellisel juhul on hinded võrdsed, heidetakse valiku tegemiseks liisku.

Põhjustatud juhtudel võib hindamiskomisjon teha rakendusüksusele ettepaneku taotluses kirjeldatud projektidele täiendavate tingimuste seadmiseks, nt toetussumma vähendamiseks. Sellisel juhul tuleb lähtuda taotluse suhtes otsuse tegemisel eelnõu § 20 lõikest 2 ja § 21 lg 2.

- 19. Taotluse rahuldamise tingimused ja kord** on toodud §-s 19. Rahuldamisele kuuluvad nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused, mis on saanud § 18 lõikes 1 loetletud valikukriteeriumide alusel koondindeks vähemalt 55% maksimumsummast ning jäävad taotlusvooru eelarve piiresse.
- 20. Taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja kord** on §-s 20. Taotlus jäetakse rahuldamata lisaks käesoleva määruse § 16 lõikes 5 ja § 18 lõikes 6 sätestatule ka taotluste menetlemise määruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel.

Menetluses olevate taotluste kohta, mille rahaline maht ületab meetme taotluste rahastamise eelarve vaba jäägi ja mida ei ole võimalik vastavalt taotluste menetlemise määruse § 9 lõikes 1 sätestatule osaliselt rahuldada, tehakse taotluste menetlemise määruse § 8 lõike 2 punkti 6 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsus ja edastatakse see taotlejale 10 tööpäeva jooksul.

- 21. Taotluse osaline või kõrvaltingimustega rahuldamine** on sätestatud §-s 21. Lõikes 2 sätestatakse, et taotluse võib taotluste menetlemise määruse § 9 lõike 1 kohaselt osaliselt rahuldada juhul, kui taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik kuna taotluste rahastamiseks mõeldud vahenditest ei piisa ja tingimusel, et taotleja on nõus rakendusüksuse ettepanekuga taotletud toetuse summa vähendamiseks või projektis kavandatud tegevuste muutmisega. Kui taotleja ei ole rakendusüksuse ettepanekuga nõus, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse § 20 lõikes 5 nimetatud tähtaja jooksul.

Täiendavalt sätestatakse lõikes 4, et otsuse põhjal ei teki toetuse saajal õigust toetuse maksetele. Õigus toetusega seotud maksetele tekib toetuse saajal pärast rakendusüksuse poolt tingimuse saabumise või täitmise tuvastamist toetuse saaja esitatud teabe põhjal, va kui teavet on võimalik rakendusüksusel tuvastada infosüsteemi vm registrist või andmeallikast.

Peatükk 6. TOETUSE RAHULDAMISE OTSUSE MUUTMINE JA KEHTETUKS TUNNISTAMINE

- 22. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine** on sätestatud §-s 22. Otsuse muutmise võib alata rakendusüksus kas ise või toetuse saaja vastavasisulise avalduse alusel taotluste menetlemise määruse §-des 10 ja 11 sätestatud tingimustel ja korras. Toetuse saaja peab taotlema rakendusüksuselt taotluse rahuldamise otsuse muutmist, kui muudatused eelarve kavandatud tegevuste lõikes on suuremad kui 15%. Kui muudatus on väiksemad, siis piisab rakendusüksuse kooskõlastusest kavandatavale muudatusele ja taotluse rahuldamise otsust muuta vaja pole. Toetuse saaja ei saa taotleda projekti summa suurendamist, küll aga võib rakendusüksus taotluse rahuldamise otsuse tunnistada kas osaliselt või täielikult kehtetuks vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 22 lõikele 3.

Peatükk 7. TOETUSE MAKSMISE TINGIMUSED

23. Toetuse maksmine on toodud §-s 23, kus sätestatakse, et toetuse väljamaksed tehakse vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-des 28 ja 29 sätestatud toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel pärast maksmise aluseks olevate kohustuste täitmise kontrollimist. Projekti elluviimiseks on põhjendatud juhtudel võimalik taotleda ettemaksu. Ettemaksuna saadud toetuse kasutamist abikõlblike kulude katteks tuleb tõendada määratud tingimustel ja tähtajaks, ettemaksuga seonduvat käsitleb ka ühendmääruse §18, mis sätestab, et ettemaksu on võimalik saada kuni 40% ulatuses taotluse rahuldamise otsusega määratud toetuse summast. Ühendmääruse §-des 11-15, käesolevas määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatakse maksetaotluse esitamise ja menetlemise ja maksete tegemise täpsemad tingimused, näiteks see, et toetust makstakse tingimusel, et abikõlblik kulu on tekkinud ja makstud. Toetuse maksmisel kulude lihtsustatud hüvitamisviisi alusel nagu §7 lõike 1 punktis 2 nimetatud kaudsete kulude hüvitamisel väljamaksmisel kulu tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ega kontrollita, kaudseteks kuludeks makstakse 15% otsestest personalikuludest. Standardiseeritud ühikuhinna alusel toetuse andmisel makstakse toetus välja tegevuse toimumist tõendavate dokumentide alusel. Nii toimub see § 6 lõige 3 punktis 1 nimetatud koolituste kulude hüvitamisel, kus esitavateks dokumentideks on õppekava, õppima asunute nimekiri, allkirjalehed jms kursuse toimumist ja õppijate osalemist tõendavad dokumendid. §-s 24 on toodud ka maksetaotluste ja väljamaksete prognoosi esitamise reeglid, nende menetlemise ja puuduste kõrvaldamise tähtajad ja lõppmakse tegemise kord.

Projekti lõppmaksele on kehtestatud piirmäär. Lõpparuande kinnitamiseni makstakse toetusest välja kuni 95% projektile taotluse rahuldamise otsusega eraldatud toetuse summast. Lõppmakse suurus on vähemalt 5% projekti taotluse rahuldamise otsusega eraldatud toetuse summast. Lõppmakse teostatakse pärast projekti lõpparuande heakskiitmist ja kinnitamist.

Peatükk 8. ARUANNETE ESITAMINE

24. Toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine kirjeldatakse §-s 24. Toetuse saaja esitab rakendusüksusele vahearuandeid ja lõpparuande, vahearuandeid esitatakse vähemalt kord aastas. Rakendusüksus esitab aruanded rakendusasutusele teadmiseks 10 tööpäeva jooksul peale aruande aktsepteerimist. Aruannete vormi kehtestab rakendusüksus ja avalikustab selle oma veebilehel.

Lõikes 4 sätestatakse lõpparuande esitamise aeg. Lõpparuanne esitatakse 30 kalendripäeva jooksul peale projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu.

Peatükk 9. TOETUSE SAAJA, PARTNERI NING RAKENDUSÜKSUSE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

25. Toetuse saaja ja partneri kohustused nimetatakse §-s 25. Toetuse saaja tagab tegevuste elluviimise taotluse rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt ja kavandatud tulemuste saavutamise. Toetuse saaja tagab STS-i §24 ja 26 sätestatud kohustuste täitmise sh ESF tegevustes osalejate andmekorje nõuete täitmise tegevuste elluviimisel ja aruandlusel.

Partner peab täitma STS §-s 25 tulenevaid kohustusi.

- 26. Toetuse saaja ja partneri õigused** nimetatakse §-s 26. Toetuse saajal ja partneril on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse saajale antakse tulenevalt struktuuritoetuse seaduse § 23 lõikest 2 võimalus esitada oma seisukohad enne ettekirjutuse tegemist, taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist või muutmist ning enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist.
- 27. Rakendusüksuse kohustused** nimetatakse §-s 27. Loetletud on rakendusüksuse kohustused, mis lisanduvad struktuuritoetuse seaduse § 8 lõikes 2 loetletud ülesannetele.
- 28. Finantskorrektsioonide** reeglid on käsitletud §-s 28. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse §-des 45-47 ja ühendmääruse §-des 21-23 sätestatule.

IV Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas STS aluseks oleva Euroopa Liidu õigusega.

V Määruse mõjud

Tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele

Määruse rakendamisel elluviidavad tegevused omavad mõju regionaalsele arengule, infoühiskonna edendamisele, aitavad kaasa võrdsete võimaluste tagamisele ja ühtsele riigivalitsemisele, mõju ei oma keskkonna- ja kliimapoliitikale. Toetatavate tegevused ei ole kavandatud ühegi läbiva teema probleemide lahendamiseks spetsiaalset, tegelik mõju sõltub konkreetsetest projektidest.

Tegevused toetavad madalama haridusega seni õppes eemal olnud täiskasvanute õppesse tagasi pöördumist kõikides maakondades. Ülevaate saamiseks, millised on tööturul halvemas olukorras sihtgrupid erinevates maakondades, kelle koolitamisele on vaja rohkem tähelepanu pöörata, tellis Haridus- ja Teadusministeerium 2014. aastal Statistikaameti ja uuringufirma Praxis koostöös valminud analüüsi „Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti“¹⁰. Ülevaade võimaldab projektide taotlejatel ja partneriteks olevatel koolituskeskustel paremini töötada välja kursusi just piirkonnas suurema koolitusvajadusega gruppidele ning annab ministeeriumile sisendit piirkondlike erinevustega arvestamiseks projektide hindamisel. Ühe olulise hindamiskriteeriumina projektide hindamisel on projektide ulatus – esitatavad projektid peaksid hõlmama vähemalt kaheksat maakonda so üle poole eesti maakondadest. Eesmärk on võtmepädevuste arendamisvõimalused tagada kõigis maakondades, kui esimese taotlusvooru tulemusena toetatavad projektid ei kata kõiki maakondi, siis on kavandatud täiendavad taotlusvoorud projektide leidmiseks katmata piirkondadesse. Lõpptulemusena on planeeritud võtmepädevuste arendamise koolitused korraldada kõigis eesti maakondades.

Tegevused toetavad infoühiskonna edenemist. Infotehnoloogiline pädevus on üheks prioriteetseks võtmepädevuseks, mida arendada projektides hõlmatud täiskasvanutel. Tegevuste elluviimise ja infovahetuse korraldamisel kasutatakse võimalikult palju

---

¹⁰ <http://dspace.utlib.ee/dspace/handle/10062/44228>

infotehnoloogilisi lahendusi, miskaudu tekib laiem toetav mõju, ka koolitajate koolitamisel ja arendustegevustel peetakse vastavaid aspekte silmas.

Suurim tähelepanu läbivatest teemadest on võrdsete võimaluste tagamisel. Projektide sihtgrupiks on seni koolitustel vähe osalenud või üldse kõrvale jäänud täiskasvanud, siis aidatakse kaasa võrdsuse põhimõtete tagamisele täiskasvanuõppes ja luuakse eeldused madalama haridustasemega inimeste (seni kõige vähem õppes osalenud grupp) konkurentsivõime parandamiseks.

Tabel 3. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul haridustaseme lõikes, (%).

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kokku	9,7	10,5	10,9	11,9	12,7	12,5	11,5
Esimese taseme haridus või madalam	2,1	2,2	2	3,5	4	4,6	3,2
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus	7,4	7,1	7,6	8,2	9	8,5	7,8
Kolmanda taseme haridus	15,8	18,1	18,6	19,5	20,2	20,1	18,3

Allikas: SA, tööjõu-uuring

Paranenud võtmepädevuste tase toetab edukat toimetulekut tööturul ja annab paremad võimalused edaspidiseks õppimiseks. PIAAC-i uuring näitas, et soo, hariduse või perekondliku tausta lõikes on Eesti pigem võrdne ja sotsiaalselt mobiilne ühiskond ehk võrreldes paljude teiste riikidega on Eestis võrdsemad võimalused tõsta oma hariduse ja oskuste taset. Nii Eestis kui ka laiemalt on meeste õppes osalemise tüüpilisimaks takistuseks tööga hõivatus. Naistel on meestest sagedamini takistuseks perekohustused. Kui koolituse kalliduse nimetamine võrreldavates riikides sooti ei erine, siis Eesti naised tõid märksa sagedamini välja rahalised piirangud. Enam kui viiendik naistest ja kuuendik meestest Eestis tajub koolituses osalemise peamise takistusena rahapuudust. Tööandja toetuse puudumine, eeltingimused, ebasobiv aeg või koht, ootamatud asjaolud ja muud põhjused takistavad meeste ja naiste koolituses või õppes osalemist sarnaselt.

Piirkondlikus lõikes võib rääkida oskuste koondumisest Põhja- ja Lõuna-Eesti tiheasustusega aladele. Selgelt madalaim on infotöötlusoskuste tulemus Kirde-Eestis. Eeltoodust lähtuvalt ei ole käesolevas avatud vooru määruhes sihtgrupe rohkem täpsustatud soo või vanuse lõikes vaid 2014. aastal Statistikaameti ja uuringufirma Praxis koostöös valminud analüüsist „Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti“ lähtuvalt peetakse silmas iga konkreetse maakonna koolitusvajadust ja seal toetamist vajavaid sihtgrupe. Projektides osalejate kohta kogutakse andmeid ja seiratakse tulemusi nii soolises lõikes kui haridusest, hõiveseisundist või puude olemasolust lähtuvalt, mis võimaldab vajadusel korrektiivse planeeritud tegevustes.

Taotluste hindamisel peetakse silmas ka maakonna ja piirkonna tasandil tehtavat koostööd nii õppijate leidmiseks, teavitustegevuste korraldamiseks kui ka tugitegevuste pakkumisel. Täienduskoolitusasutuste koostööd teiste õppeasutuste, kohalike omavalitsuste, töötukassa maakondlike keskuste, Rajaleidja keskuste, tööandjate jms osapooltega võetakse arvesse projektide hindamisel. Laialdasem koostöö piirkondades aitab kaasa ühtse riigivalitsemise põhimõtete edenemisele.

VI Määruse jõustumine

Määrus on kavandatud jõustuma üldises korras.

VII Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja arvamuse avaldamiseks „Hariduse valdkondlikule komisjonile“, Sihtasutusele Innove, Eesti Maaomavalitsuste Liidule ja Eesti Linnade Liidule.

Terje Haidak
täiskasvanuhariduse osakonna juhataja